

- **שם המחקר:** לקרוא מחוץ לקופסא: עיצוב קופסת בריחה להוראת קריאה לתלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
- **שנה:** 2023
- **סוג מחקר:** מחקר
- **מס' קטלוגי:** 890-325-2020
- **שמות החוקרים:** ד"ר מיכל ניסים
- **רשות המחקר:** המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין

תקציר המחקר

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

היכולת לקרוא חשובה לתפקודים רבים ויש לה השפעה מכרעת על איכות חייו של האדם. קשיי קריאה עשויים להוות חסם למגוון תחומים ולכן יש חשיבות רבה ללימוד קריאה ולדרכי הוראתה. מחקרים העוסקים בהוראת קריאה לתלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) תומכים בשימוש בגישה הפונטית ללימוד קריאה וביסוסה, אך קיים חסך מחקרי באשר להתאמת כלי ההוראה לתלמידים אלו. מטרת המחקר נוכחי הינה ליווי תהליך עיצוב קופסאות בריחה להוראת הקריאה עבור תלמידים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) בגילאי 10-16 שנים באמצעות מודל מחקר מבוסס עיצוב. מחקר מבוסס עיצוב משלב תכנון מחקרי עם פעילות בסביבה הטבעית בה מתרחשת הלמידה. היתרון של מחקר מסוג זה הוא השילוב בין התרגול בכיתות הלימוד לבין היסודות התיאורטיים המנחים את בניית תהליך הלימוד. על מנת לתמוך בשילוב זה, החוקרים עובדים יחד עם המורים המיישמים את כלי הלימוד הניסיוני. באופן כזה, מצטמצם המרווח שבין תהליך התכנון, התיאוריה והשימוש בכלי בשטח.

במחקר הנוכחי נעשה שימוש במחקר מבוסס עיצוב במודל מעגלי בן ארבעה שלבים ולקחו בו חלק 11 תלמידים עם מש"ה בגילאי 10-16 שנים בשיתוף 11 מורותיהם לקריאה ושתי מומחיות בתחום הוראת הקריאה לתלמידים עם מש"ה ועיצוב. התהליך מתעד את תגובות משתתפי המחקר באמצעות שאלונים, ראיונות ותצפיות ומציג את התוצר הסופי.

בנוסף לתיעוד התהליך המפורט בדו"ח מחקר זה ומאפשר למורים לשחזר את ייצור הקופסאות באופן מותאם לתלמידיהם, נמצא כי בקרב התלמידים עלתה המוטיבציה ללמידה וכי הם הרויחו מקופסאות הבריחה להוראת הקריאה מיומנויות חשובות נוספות שלא נלקחו בחשבון במטרות הראשוניות של בניית קופסאות הבריחה. נראה כי שימוש בקופסאות בריחה בהוראת הקריאה לתלמידים אלו מגביר את תחושת הסיפוק והעצמאות מכיוון שלתלמידים ניתנה הזדמנות לקבלת החלטות לימודיות עצמאיות.

בעבודת מחקר זו לקחו חלק: ד"ר אורלי עידו, לילי ורטהיימר ואילנית כהן.
ברצוני להודות למנהלות בתי הספר, לרכזות שפה ולשון, למורות, למומחיות ולתלמידים והוריהם על שיתוף הפעולה.

מילות מפתח: הוראת הקריאה, חינוך מיוחד, מוגבלות שכלית התפתחותית, קופסאות בריחה.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)